

საკასაციო საჩივრის ფარგლებს გაცდენა, საკასაციო საჩივრის არარსებობის პირობებში

გიორგი ლაცაბიძე^{1*}

თამარ სადრაძე²

^{1,2} გრიგოლ რობაქიძის უნივერსიტეტი, საქართველო

*პასუხისმგებელი პირი: giorgi.latsabidze22@gruni.edu.ge

რეზიუმე. საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის მე-9 მუხლის პირველი ნაწილის მიხედვით, სისხლისსამართლებრივი დევნის დაწყებისთანავე, სისხლის სამართლის პროცესი ხორციელდება მხარეთა თანასწორობისა და შეჯიბრებითობის საფუძველზე, ხოლო ამავე მუხლის მეორე ნაწილის მიხედვით კი მხარეს უფლება აქვს, ამ კოდექსით დადგენილი წესით დააყენოს შუამდგომლობა, მოიპოვოს, სასამართლოს მეშვეობით გამოითხოვოს, წარადგინოს და გამოიკვლიოს ყველა შესაბამისი მტკიცებულება. აღნიშნული პრინციპი ასევე რეალიზებულია სისხლის სამართლის საქმის უზენაეს სასამართლოში განხილვისას; კერძოდ, სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის 301-ე მუხლის მიხედვით, საკასაციო საჩივრის განხილვის ფარგლები დამოკიდებულია იმ გარემოებაზე, თუ რა მოცულობით ასაჩივრებს მხარე განაჩენს და რა მოცულობით ითხოვს მის გაუქმებას ან შეცვლას. სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის 306-ე მუხლის მეოთხე ნაწილის მიხედვით კი საკასაციო საჩივარი განიხილება საჩივრისა და მისი შესაგებლის ფარგლებში. მიუხედავად ნორმათა ამ ჩამონათვალისა, სტატიაში განხორციელებული კვლევის შესაბამისად, წარმოდგენილი და შესწავლილია, თუ რა ნორმებზე დაყრდნობით განმარტავს საკასაციო სასამართლო, რომ იგი უფლებამოსილია, გასცდეს საკასაციო საჩივრისა და შესაგებლის ფარგლებს და საქმეში წარმოდგენილი მტკიცებულებების საფუძველზე მიიღოს გადაწყვეტილება, მიუხედავად იმისა წარმოდგენილია თუ არა მეორე მხარის საჩივარი ან მოთხოვნილია თუ არა მეორე ინსტანციის განაჩენის გაუქმება ან შეცვლა.

საკვანძო სიტყვები: მხარეები, თანასწორობა და შეჯიბრებითობის პრინციპი, საკასაციო საჩივარი, საკასაციო საჩივრის განხილვის ფარგლები

შესავალი

დღევანდელი სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი პრინციპი მხარეთა თანასწორობისა და შეჯიბრებითობის პრინციპია. სწორედ ამ პრინციპის დაცვით ატარებენ მხარეები გამოძიებას, მოიპოვებენ მტკიცებულებებს, მოპოვებულ მტკიცებულებებს წარადგენენ სასამართლოში, დადგენილი წესით წარადგენენ საჩივრებს და თავადვე წყვეტენ რა მტკიცებულებას როგორ და რა ფორმით გამოიკვლევენ. სასამართლო კი ვალდებულია მხარეებს შეუქმნას ერთნაირი პირობები მტკიცებულებათა კვლევისას. მხარეთა თანასწორობისა და შეჯიბრებითობის პრინციპის დაცვა სისხლის სამართლის საქმის სასამართლო განხილვის თითოეულ ეტაპსა თუ

სტადიაზე ადგენს მხარეებისათვის უფლებებსა და ვალდებულებებს, რომლის რეალიზებისათვის აუცილებელია მხარეებმა დაიცვან სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის მოთხოვნები. სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსი ამ მოთხოვნების დაცვას ასევე ავალდებულებს სასამართლოსაც, რათა არ დაირღვეს მხარეთა თანასწორობა და შეჯიბრებითობა. ერთ-ერთი ასეთი მოთხოვნა, რომელსაც სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსი საკასაციო სასამართლოსთვის ადგენს არის ის, რომ საკასაციო სხდომაზე სასამართლომ საკასაციო საჩივარი განიხილოს საჩივრისა და მისი შესაგებლის ფარგლებში. თუმცა, სასამართლო პრაქტიკის შესწავლით გამოჩნდა, რომ სასამართლო სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის 306-ე მუხლის მე-4 ნაწილის ამ მოთხოვნას არც თუ ხშირად, მაგრამ მაინც არღვევს, არ იცავს მხარეთა თანასწორობისა და შეჯიბრებითობის პრინციპს, სცდება საკასაციო საჩივრის ფარგლებს, თან იმ დროს, როდესაც მხარეს არა თუ საკასაციო საჩივარი არ აქვს წარდგენილი, არამედ საკასაციო შესაგებელიც კი. შესაბამისად, სტატიის მიზანია განიხილოს და დაადგინოს თუ როდიდან დაიწყო საკასაციო სასამართლომ საკასაციო საჩივრის განხილვის ფარგლებს გადაცილება და რა სამართლებრივი ნორმები მოყავს ამის დასასაბუთებლად. ასევე, როგორ არის გაგებული სასამართლოს მიერ საქმის სასამართლოში განხილვის დროს მხარეთა თანასწორობისა და შეჯიბრებითობის პრინციპის დაცვა, მაშინ როდესაც მეორე მხარეს არა თუ საკასაციო საჩივარი, შესაგებელიც კი არ აქვს წარდგენილი და ცდება საკასაციო საჩივრის ფარგლებს და ისე ღებულობს გადაწყვეტილებას.

მხარეთა თანასწორობა და შეჯიბრებითობის პრინციპის დაცვის გაგება საკასაციო საჩივრის განხილვისას

საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსი (შემდგომში - სსსკ), რომელიც 2009 წლის 9 ოქტომბერს იქნა მიღებული, ამოქმედდა 2010 წლის 1 ოქტომბრიდან და მრავალი სიახლე შემოიტანა, მათ შორის კი ყველაზე მნიშვნელოვანია ის, რომ სისხლის სამართლის საპროცესო კანონმდებლობა შეჯიბრებითი გახდა (სსსკ, 2009). მართალია, მტკიცების ტვირთი ბრალდების მხარესაა და შესაბამისად, ბრალდების მხარე ვალდებულია მოიპოვოს და წარადგინოს ბრალის დამადასტურებელი მტკიცებულებები განსხვავებით დაცვის მხარისაგან, რომელსაც არანაირი ვალდებულება არ აქვს მტკიცებულებების წარდგენის, თუმცა დაცვის მხარეს აქვს მტკიცებულებების მოპოვებისა და მისი წარდგენის უფლება (Signorelli, 2011, 329). ისარგებლებს თუ არა დაცვის მხარე და გამოიყენებს თუ არა სისხლის სამართლის საპროცესო კანონმდებლობით მისთვის მინიჭებულ უფლებას ეს დამოკიდებულია დაცვის მხარის სურვილზე, რასაც ბრალდების მხარეზე ვერ ვიტყვით, რადგან შეჯიბრებით (adversarial) პროცესში ბრალდების პასუხისმგებლობის ტვირთი ორ კომპონენტს მოიცავს, რაც გულისხმობს წარდგენასა და დარწმუნებას. წარდგენა გულისხმობს სასამართლოსთვის მტკიცებულებების წარდგენას, ხოლო დარწმუნების ტვირთი კი გულისხმობს მოსამართლის დარწმუნებას კანონით დადგენილი სტანდარტების მიხედვით (Storm, 2015, 54). შესაბამისად, პროცესის მიმდინარეობისას დაცვის მხარე აქტიური იქნება თუ პასიური დამოკიდებულია მის სურვილსა და სტრატეგიაზე.

სსსკ-ის მე-9 მუხლის პირველი ნაწილის მიხედვით სისხლისსამართლებრივი დევნის დაწყებისთანავე სისხლის სამართლის პროცესი ხორციელდება მხარეთა თანასწორობისა და შეჯიბრებითობის საფუძველზე (სსსკ, 2009, 9.1). ამავე კოდექსის 25-ე მუხლის მეორე ნაწილი სწორედ ამაზე მიუთითებს, რომ მტკიცებულებათა მოპოვება, წარდგენა და გამოკვლევა მხარეების კომპეტენციაა და მასში სასამართლო არ მონაწილეობს საგამონაკლისო შემთხვევის გარდა (სსსკ, 2009, 25.2). შეჯიბრებითობის პრინციპი გარანტირებულია სასამართლოში საქმის განხილვის დროსაც (თუმანიშვილი, 2014, 74). „სისხლის სამართლის პროცესის პრინციპები შეიძლება განისაზღვროს როგორც კონსტიტუციითა და კანონებით განმტკიცებული ფუძემდებლური სამართლებრივი იდეები, რომლებიც განსაზღვრავენ როგორც მთელი პროცესის, ასევე მისი ცალკეული ინსტიტუტების არსსა და მნიშვნელობას“. (აქუბარდია, 2009, 117).

სისხლის სამართლის პროცესში მხარეთა თანასწორობისა და შეჯიბრებითობის პრინციპი ის ძირითადი პრინციპია, რაზეც დამოკიდებულია სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსი (ლალიაშვილი, 2015, 119). სსსკ-ის კომენტარისას მხარეთა თანასწორობისა და შეჯიბრებითობის პრინციპის განხილვისას ნახსენებია 2014 წლის 17 სექტემბრის საქართველოს უზენაესი სასამართლოს #608 წარდგინება, სადაც საუბარია, რომ სასამართლო შეზღუდულია საჩივრის ფარგლებით და სასამართლოს იმ შემთხვევაშიც კი არ შეუძლია გასცდეს საჩივარში დაფიქსირებულ მოთხოვნას, მაშინაც კი, როდესაც ის სწორად არ არის დაყენებული და მაგალითად მოყავს ის შემთხვევა, როდესაც მხარე სადავოდ ხდის მხოლოდ სასჯელის კანონიერებას, ხოლო სასამართლო სასჯელის სამართლიანობის შემოწმებისას აღმოაჩენს მსჯავრდებულის პასუხისმგებლობის შემამსუშუქებელ გარემოებებს, რის გამოც პირი საერთოდ უნდა გათავისუფლდეს სასჯელის მოხდისგან, სასამართლოს არ შეუძლია „sua sponte“ გადაწყვეტილების მიღება და საჩივრის განხილვის ფარგლების გაფართოვება ვიწროდ (მეზერიშვილი და სხვ., 2015, 85). თუმცა, საკონსტიტუციო სასამართლოს 2015 წლის 29 სექტემბრის გადაწყვეტილებაში ვკითხულობთ, რომ კანონისმიერი ვალდებულება, რომელიც მოსამართლეს უკრძალავს საქმის განხილვისას არ გამოიყენოს და უგულებელყოს კონსტიტუციური იმპერატიული პრინციპები იმ მიზეზით, რომ მხარეები არ ამხვილებენ ყურადღებას მათზე, ეს გამორიცხავს სამართლიანი სასამართლო განხილვისა და სამართლიანი გადაწყვეტილების მიღების მიზანს (საქართველოს უზენაესი სასამართლოს კონსტიტუციური წარდგინება, 2006, II-20).

საკონსტიტუციო სასამართლოს არაერთ გადაწყვეტილებაში აქვს განმარტებული, რომ შეჯიბრებითი პრინციპი ეფუძნება მხარეთა ერთნაირ შესაძლებლობას მოიპოვონ მტკიცებულებები, ხელი შეუწყოს სწორი გადაწყვეტილების მიღებას (12, II-27). ასევე, მხარეთა თანასწორობისა და შეჯიბრებითობის პრინციპი სამართლიანი სასამართლოს უფლების რეალიზებისკენ არის მიმართული, თუმცა ის აბსოლუტური არ არის და მისი შეზღუდვა გამართლებულია ლეგიტიმური საჯარო ინტერესით (საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილება, 2016, II-15). დაუშვებელია ლეგიტიმური საჯარო ინტერესის მიღწევის მიზნის გამო ადამიანის უფლებების მომეტებული შეზღუდვა (საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილება, 2010, II-60).

საკონსტიტუციო სასამართლომ 2021 წლის 28 დეკემბრის გადაწყვეტილებაში განმარტა, რომ სისხლის სამართლის საქმეზე სამართლიანი გადაწყვეტილების მიღებისა და ჯეროვანი მართლმსაჯულების განხორციელების შემადგენელი ელემენტი და აუცილებელი წინაპირობა მხარეთა თანასწორობისა და შეჯიბრებითობის პრინციპებისა და სასამართლო განხილვის მიუკერძოებლობის უზრუნველყოფაა. თუმცა, ასევე განმარტა, რომ სამართლიანი სასამართლოს განხილვად ვერ ჩაითვლება სასამართლოს მხრიდან ისეთი ქმედების განხორციელება, რომელიც სასამართლოს წარმოაჩენს მიკერძოებულად (საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილება, 2012, II-37). ამავე გადაწყვეტილებაში საკონსტიტუციო სასამართლომ განმარტა, რომ მხარეთა თანასწორობისა და შეჯიბრებითობის პრინციპი არ ათავისუფლებს სასამართლოს თავისი პასუხისმგებლობისაგან, რასაც პირის ბრალეულობის შესახებ ყოველგვარი გონივრული ეჭვის გამორიცხვა და მართლმსაჯულების აღსრულება ქვია (საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილება, 2012, II-38). შეჯამებისას უნდა ითქვას, რომ მხარეთა თანასწორობისა და შეჯიბრებითობის პრინციპის დაცვა გაგებულია იმდაგვარად, რომ ამ პრინციპის დაცვა ავტომატურად არ ნიშნავს სასამართლომ თვალი დაუხუჭოს უსამართლობას და არ შეაფასოს წარმოდგენილი მტკიცებულებები აკმაყოფილებს თუ არა გონივრულ ეჭვს მიღმა სტანდარტს, მიუხედავად იმისა ბრალდებული აღიარებს თუ არა ჩადენილ ქმედებას.

საკასაციო საჩივრის განხილვის ფარგლების გადაცდომა

საქართველოს კონსტიტუციის 31-ე მუხლის პირველი პუნქტის მიხედვით საქმის დროული და სამართლიანი განხილვა უზრუნველყოფილია (საქართველოს კონსტიტუცია, 1995. 31.1). სამართლიანი სასამართლო განხილვის უფლების მიზანია პირს მისცეს შესაძლებლობა თავისი უფლებების ეფექტურად დაცვის მიზნით მიმართოს სასამართლოს (საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილება, 2021, II-4). შესაბამისად, მხარეებს აქვთ უფლება კანონით დადგენილი წესით წარადგინონ შუამდგომლობები, საჩივრები და ჩამოაყალიბონ თავიანთი მოთხოვნების ფარგლები. მ. ოშხარელის მოსაზრებით სისხლის სამართლის საქმეზე სასამართლოს საბოლოო განაჩენის კანონიერება, დასაბუთებულობა და სამართლიანობა დამოკიდებულია საქმეში არსებულ მტკიცებულებათა ერთობლიობაზე (ოშხარელი, 2009, 60-71).

სსსკ-ის 206-ე მუხლის მეოთხე ნაწილის მიხედვით მართალია საკასაციო საჩივარი განიხილება საჩივრისა და მისი შესაგებლის ფარგლებში, თუმცა საქართველოს უზენაესი სასამართლოს პრაქტიკა სხვა რამეზე მეტყველებს. პირველად საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატა 2020 წლის 24 თებერვლის განაჩენში გასცდა საკასაციო საჩივრის ფარგლებს და პროკურორის საკასაციო საჩივრის საფუძველზე, მაშინ როდესაც დაცვის მხარეს თბილისის საქალაქო სასამართლოს გადაწყვეტილება არც სააპელაციო და არც საკასაციო სასამართლოში არ ჰქონდა გასაჩივრებული, ცვლილება შეიტანა თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის განაჩენში და პირი უდანაშაულოდ ცნო საქართველოს

სისხლის სამართლის კოდექსის 11¹,151-ე მუხლის პირველი ნაწილითა და 360-ე მუხლის 1-ლი ნაწილით შერაცხულ ბრალდებაში (საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილება, 2014).

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატამ ამავე განაჩენში აღნიშნა, რომ იმ პირობებში, როდესაც სააპელაციო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის განაჩენი საკასაციო სასამართლოში მხოლოდ ბრალდების მხარეს ჰქონდა გასაჩივრებული და შეეძლო თუ არა საკასაციო საჩივრის და მხარეთა მოთხოვნის ფარგლებს გაცდენოდა განაჩენის სამოტივაციო ნაწილის მეჩვიდმეტე პუნქტში მიუთითა საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს 2015 წლის 29 სექტემბრის გადაწყვეტილების სამოტივაციო ნაწილში განვითარებულ მსჯელობებზე, სადაც საკონსტიტუციო სასამართლო უთითებს, რომ სამართლიანი სასამართლოს განხილვისა და სამართლიანი გადაწყვეტილების მიღების მიზანი უფრო მნიშვნელოვანია, ვიდრე კანონის დათქმა, რომელიც ბოჭავს მოსამართლეს, რომ არ გამოიყენოს იმპერატიული კონსტიტუციური პრინციპები. ასევე მიუთითა, საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოსთვის ვენეციის კომისიის მიერ მომზადებულ სასამართლოს მეგობრის მოსაზრებაზე, სადაც აღნიშნულია, რომ შეჯიბრებითი მოდელის არსებობა იცნობს წესიდან გამონაკლისებს და მხარეთა მოთხოვნის მიუხედავად სასამართლომ უნდა შეამოწმოს რიგი საკითხები მიუხედავად იმისა, რომელიმე მხარე მასზე აპელირებს თუ არა (საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილება, 2014).

საკონსტიტუციო სასამართლოს 2015 წლის გადაწყვეტილებაში განვითარებულ ამ მსჯელობებზე დაყრდნობით საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატამ პირველად დაადგინა ისეთი შემთხვევა, როდესაც ის მსჯავრდებულის სასარგებლოდ გასცდა საკასაციო საჩივრის ფარგლებს და პირი უდანაშაულოდ ცნო წარდგენილ ქმედებებში. უზენაესი სასამართლოს ამ გადაწყვეტილების შემდეგ სასამართლოს განაჩენებში არც თუ ისე ხშირად შევხვდებით ისეთ შემთხვევებს, როდესაც სასამართლო ცდება საჩივრის ფარგლებს მსჯავრდებულის სასარგებლოდ.

პრაქტიკის სახით მიმოვიხილოთ სასამართლოს გადაწყვეტილებები: თბილისის სააპელაციო სასამართლომ იმ პირობებში, როდესაც დაცვის მხარეს არ ჰქონდა გასაჩივრებული პირველი ინსტანციის განაჩენი ცვლილება შეიტანა პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილებაში და მსჯავრდებულს პიროვნული მახასიათებლიდან გამომდინარე შეუმსუბუქა სასჯელი, ხოლო უზენაესმა სასამართლომ სააპელაციო სასამართლოს ეს მსჯელობა გაიზიარა და მიუთითა, რომ სააპელაციო სასამართლოს ეს გადაწყვეტილება სრულად შეესაბამებოდა უზენაესი სასამართლოს მიერ დადგენილ პრაქტიკას (საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის განაჩენი, 2020). საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატამ 2021 წლის 18 ოქტომბრის განაჩენით, მიუხედავად იმისა, რომ თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის განაჩენი, დაცვის მხარეს არ ჰქონდა გასაჩივრებული სასჯელში შეიტანა ცვლილება, რადგან სააპელაციო სასამართლოს დანაშაულთა ერთობლიობით არასწორად ჰქონდა სასჯელი დანიშნული (20). საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2021 წლის 17 დეკემბრის განაჩენით

ცვლილება შევიდა ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს განაჩენში და განაჩენიდან ამოირიცხა მითითება გამოსაცდელი ვადის პერიოდში მსჯავრდებულისათვის ალკოჰოლური სასმლის აკრძალვის, ასევე, თანაცხოვრების გაგრძელების შემთხვევაში შვილის, რძლის, შვილიშვილებისათვის ყოველ ჯერზე მხოლოდ პატივისცემის გამომხატველი ფორმებით მიმართვის შესახებ (საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის განაჩენი, 2021). საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2023 წლის 11 ივლისის განაჩენით ცვლილება შევიდა სააპელაციო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის განაჩენში და ბრალდების ერთ ეპიზოდში გაამართლა და ასევე ბრალიდან ამოურიცხა ზედმეტად წარდგენილი ქმედებები (საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის განაჩენი, 2023).

საბოლოოდ უნდა ითქვას, რომ უზენაესი სასამართლოს მიერ გამოტანილი განაჩენების შესწავლისას დადგინდა, რომ დაცვის მხარის საკასაციო საჩივრისა თუ შესაგებლის არარსებობის პირობებში თავისუფლად შეუძლია მოსამართლეს დაადგინოს გამამართლებელი განაჩენი, როდესაც საქმეში წარმოდგენილი მტკიცებულებები გონივრულ ეჭვს მიღმა სტანდარტით არ ადასტურებს პირის მიერ ჩადენილ ქმედებას. ასევე, საყურადღებოა რომ უზენაესის ამ განმარტებას იზიარებს სააპელაციო სასამართლოც.

დასკვნა

კვლევისას დადგინდა, რომ უზენაესი სასამართლო სისხლის სამართლის საქმის განხილვისას საქმის სამართლიანად გადაწყვეტის მიზნით, რათა არ მოხდეს უკანონოდ პირის მსჯავრდება, ცდება საკასაციო საჩივრის ფარგლებს, მიუხედავად იმისა არსებობს თუ არა დაცვის მხარის საჩივარი ან შესაგებელი. საკასაციო სასამართლოს განმარტებით, სამართლიანი სასამართლოს განხილვისა და სამართლიანი გადაწყვეტილების მიღების მიზანს ემსახურება მხარეთა თანასწორობისა და შეჯიბრებითობის პრინციპი.

გამოყენებული ლიტერატურა

ა(ა)იპ ადამიანის უფლებების სწავლებისა და მონიტორინგის ცენტრი (EMC) და საქართველოს მოქალაქე ვახუშტი მენაბდე საქართველოს პარლამენტის წინააღმდეგ, II-4. საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილება 24/12/2014, №3/2/577.

აქუბარდია, ი., გოგოშელიძე, რ., ფაფიაშვილი, ლ., გოგნიაშვილი, ნ. (2009). *სისხლის სამართლის პროცესი* (ზოგადი ნაწილის ცალკეული ინსტიტუტები). გამომცემლობა სამართალი.

დანის მოქალაქე ჰეიკე ქრონქისტი საქართველოს პარლამენტის წინააღმდეგ, II-60. საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილება 26/06/2012, №3/1/512.

თეთრიწყაროს რაიონული სასამართლოს კონსტიტუციური წარდგინება საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის მე-3 მუხლის მე-20 ნაწილის მე-2 წინადადების, 25-ე მუხლის მე-2 ნაწილის მე-3 წინადადების, 48-ე მუხლის პირველი და მე-2 ნაწილების, მე-5 ნაწილის პირველი წინადადებისა და მე-7 ნაწილის პირველი წინადადების კონსტიტუციურობის თაობაზე, II-37, 38. საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილება 28/12/2021, №3/2/1478.

- თუმანიშვილი, გ. (2014). *სისხლის სამართლის პროცესი* (ზოგადი ნაწილის მიმოხილვა). გამომცემლობა იურისტების სამყარო.
- ლალიაშვილი, თ. (2015). *საქართველოს სისხლის სამართლის პროცესი*. გამომცემლობა იურისტების სამყარო.
- მეზერიშვილი, ნ., თუმანიშვილი, გ., კვაჭანტირაძე, დ., ლიპარტელიანი, ლ., დადეშქელიანი, გ., გუნცაძე, შ., ფაფიაშვილი, ლ., თოლორაია, ლ. (2015). *საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის კომენტარი*. თბილისი. ამერიკის იურისტთა ასოციაცია.
- ოშხარელი, მ. (2009). მტკიცების პროცესი და მისი ეტაპები ქართული სისხლის საპროცესო სამართლის მიხედვით. *ჟურნალი „მართლმსაჯულება“*, (2), 60-71.
- საქართველო. საქართველოს პარლამენტი. (2006). კანონი. განმარტებითი ბარათი., 04/04/2006, №07-2/218/6. თბილისი: საქართველოს პარლამენტი.
- საქართველოს კანონი საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსი. 09/10/2009, N 1772. თბილისი: საქართველოს საკანონმდებლო მაცნე.
- საქართველოს კონსტიტუცია. 24.08.1995, N 786. თბილისი: საქართველოს საკანონმდებლო მაცნე.
- საქართველოს მოქალაქე ხათუნა შუბითიძე საქართველოს პარლამენტის წინააღმდეგ, II, 27. საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილება. 30/09/2016, №1/8/594.
- საქართველოს სახალხო დამცველი საქართველოს პარლამენტის წინააღმდეგ, II, 15. საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილება 28/06/2010, №1/466.
- საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის 306-ე მუხლის მე-4 ნაწილის კონსტიტუციურობის თაობაზე და საქართველოს უზენაესი სასამართლოს კონსტიტუციური წარდგინება საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის 297-ე მუხლის „ზ“ ქვეპუნქტის კონსტიტუციურობის თაობაზე. II-20.
- საქართველოს უზენაესი სასამართლოს კონსტიტუციური წარდგინება. საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილება 29/09/2015. №3/1/608,609.
- საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2020 წლის 24 თებერვლის №688აპ-19 განაჩენი.
- საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2022 წლის 20 სექტემბრის №675აპ-22 განაჩენი.
- საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2021 წლის 18 ოქტომბრის #642აპ-21 განაჩენი.
- საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2021 წლის 17 დეკემბრის №624აპ-21 განაჩენი.
- საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2023 წლის 11 ივლისის №398აპ-23 განაჩენი.
- Signorelli, W. (2011). *Criminal Law, Procedure, and Evidence*. New York. Taylor & Francis Group.
- Storm, L. (2015). *Criminal Law*. University of Minnesota Libraries Publishing edition.

Exceeding the Scope of the Cassation Appeal in the Absence of a Appeal

Giorgi Latsabidze^{1*}

Tamar Sadradze²

^{1, 2} Grigol Robakidze University, Georgia

*Corresponding author: giorgi.latsabidze22@gruni.edu.ge

Abstract: According to the first part of Article 9 of the Criminal Procedure Code of Georgia, upon the initiation of criminal prosecution, the criminal legal process is carried out on the basis of equality and adversarial between the parties, also in accordance with the previous part of the second article, the party has the right to file a petition, obtain, demand through the court, present and examine all the relevant evidence in accordance with the procedure established by this Code. The mentioned principle is also realized in the consideration of the criminal case in the Supreme Court, in particular, the scope of consideration of the cassation appeal based on article 301 of the Code of Criminal Procedure depends on the extent to which the party appeals the judgment and to which extent it requests cancellation or change. According to article 206, part 4 of the Code of Criminal Procedure the cassation appeal shall be reviewed within the scope of the appeal and the response. Despite this list of norms, in accordance with the research carried out in the article, it is presented and examined, based on what the court explains that it is authorized to go beyond the scope of the cassation appeal and counterclaim and make a decision based on the evidence presented in the case, regardless of whether the appeal is presented or whether the party requests the annulment of the judgment of the second instance or change.

Key words: Party, Equality of arms and adversarial principle, Cassation appeal, Scope of consideration of cassation appeal